

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR – ÖVNINGAR

BAKGRUND

1884 lämnades den första motionen om allmän och lika rösträtt till riksdagen. Den röstades ner och det dröjde till 1919 innan riksdagen sa ja. 1921 genomfördes det första valet med allmän och lika rösträtt till riksdagen i Sverige.

I början av 1900-talet pågick en kamp för demokrati i Sverige. Arbetet för allmän och lika rösträtt för kvinnor och män var en viktig del av den. Det fanns också ett stort motstånd mot allmän och lika rösträtt. Många ansåg att kvinnor inte var tillräckligt mogna eller att de inte var biologiskt skapade för att driva politiska frågor. Män visste bättre.

En organisation som drev frågan om rösträtt för kvinnor i hela landet var Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt (LKPR). Den bildades 1903 efter att justitieminister Hjalmar Hammarskjöld föreslagit att istället för att ge kvinnor rösträtt så skulle gifta män få två röster var.

I Umeå fanns Föreningen för kvinnans politiska rösträtt (FKPR), som arbetade för att utbilda kvinnor för att de skulle förstå samhället och politik och att förbereda kvinnor för att rösta. En av de mer aktiva i föreningen var Anna Grönfeldt. Hon var välutbildad och arbetade som lärare. Hon skaffade sig politisk erfarenhet genom att sitta i det vi idag kallar kommunfullmäktige. Kvinnor med högre inkomst hade rätt att rösta och bli invalda dit redan från 1910.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR – ÖVNINGAR

ANNA GRÖNFELDT

Läs artikeln om Anna Grönfeldt i Svenskt Kvinnobiografiskt lexikon.
Länk till artikeln: <https://skbl.se/sv/artikel/AnnaGronfeldt>

Svara sedan på frågorna:

1. Vilken bakgrund hade Anna Grönfeldt?
- 2a. Vilken roll spelade hon i Umeås politiska liv?
- 2b. Vilken roll spelade hon för kvinnorörelsen i Umeå?
3. Vad arbetade föreningen FKPR för när det gällde de kommunala valen?

FKPR I UMEÅ

Läs artikeln om Anna Grönfeldt och Föreningen för kvinnans politiska rösträtt (FKPR) i Umeå. Länk till artikeln:

<https://nattidskriftenvasterbotten.se/2020/01/15/anna-gronfeldt-och-forening-en-for-kvinnans-politiska-rostratt-i-umea/>

Svara sedan på frågorna:

1. Hur har villkoren för rösträtt förändrats från år 1910 till idag?
2. Vad innebar begreppet "politisk rösträtt"?
- 3a. Varför anslöt sig inte de socialdemokratiska kvinnoklubbarna till rösträttsrörelsen?
- 3b. Vilket parti var de flesta kvinnorna i FKPR sympatisörer med?
- 3c. Varför hade högerkvinnorna det svårt?
4. Vilket yrke var vanligast bland de kvinnor som engagerade sig i rösträttsrörelsen?
5. När blev det möjligt för kvinnor att bli valda till det vi idag kallar kommunfullmäktige?
6. Umeå var den första kommunen i Sverige där en kvinna tog plats i det vi idag kallar kommunfullmäktige. Hon hette Helena Ljungberg. När hände det?

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR – ÖVNINGAR

ÖVNINGAR TILL KÄLLMATERIAL

1. Titta på källorna:

- Foto på Anna Gröndfeldt, 1927
- Foto på Elin Wägner och namninsamlingar, 1913
- Foto på FKPR-festlighet och kallelse till möte för FKPR, 1921
- Foto på "Nyvalda kvinnliga stadsfullmäktige", 1910

Svara sedan på frågorna:

A. Hur var kvinnorna klädda? Vilken social grupp eller klass ser de ut att komma från?

B. Varför tror du att kvinnor från just den gruppen engagerade sig i rösträttsfrågan?

2. Läs artikeln "Nyvalda kvinnliga stadsfullmäktige" från 1910 om två kvinnor som blev valda till stadsfullmäktige i Umeå. Svara sedan på frågorna:

A. Vad hette kvinnorna?

B. Vilka partier tillhörde de? Vilka partier motsvarar det idag?

C. Varför tror du att kvinnorna representerade just de här partierna?

Tips! Leta efter svaret på den sista frågan i artikeln "Anna Gröndfeldt och Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Umeå". Länk:

<https://nattidskriftenvasterbotten.se/2020/01/15/anna-gronfeldt-och-forening-en-for-kvinnans-politiska-rostratt-i-umea/>

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR – ÖVNINGAR

3. Läs brevet med rubriken "Herr riksdagsman!". Svara sedan på frågorna:

- A. Kvinnorna som skrivit brevet tycker att något är orättvist. Vad?
- B. Varför tycker de att det är orättvist?
- C. Vad vill de uppnå genom att skriva brevet?

4. Läs annonsen/inbjudan till "Samqväm". Vilka nya medlemmar tror du att annonsörerna vill locka med fritt inträde? Varför vill de locka just den gruppen?

5. Läs kåseriet av Anna Grönfeldt. Vad handlar kåseriet om? Vad ska Anna Grönfeldt göra, och vart åker hon?

6. I kåseriet skriver Anna Grönfeldt bland annat om författaren Selma Lagerlöf. Selma Lagerlöf var den första kvinnan som fick Nobelpriset i litteratur. Hon var också engagerad i frågan om kvinnlig rösträtt. När LKPR firade riksdagens beslut om "allmän och lika rösträtt" i februari 1921 höll Selma Lagerlöf tal.

Förutom Selma Lagerlöf nämner Anna Grönfeldt flera andra personer i kåseriet. Ta reda på mer om dem genom att läsa artiklar i Kvinnohistoriskt lexikon:

- Lydia Wahlström: <https://skbl.se/sv/artikel/LydiaWahlstrom>
- Frigga Carlberg: <https://skbl.se/sv/artikel/FriggaCarlberg>
- Signe Bergman: <https://skbl.se/sv/artikel/SigneBergman>
- Valborg Olander: <https://skbl.se/sv/artikel/ValborgOlander>
- Ezaline Boheman: <https://skbl.se/sv/artikel/EzalineBoheman>

Svara sedan på frågorna:

- A. Vilken bakgrund hade personen?
- B. Vilken roll spelade hon för rösträttsrörelsen?
- C. Skriv en kort berättelse om en dag i personens liv, eller om hur du tror att personen skulle ha beskrivit resan till Jönköping. Vilka frågor tror du att hon skulle ha velat ta upp på mötet?

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR – ÖVNINGAR

OM ÖVNINGARNA

Övningen fokuserar på arbetet i rösträttsföreningen i Umeå. Källor och förklaring till källorna finns på kvinnohistoriskt.se. Källorna går att förstora och skriva ut.

Övningarna riktar sig till de senare delarna av högstadiet samt gymnasiet. De passar både teoretiska och praktiska program.

KÄLLTYP, BEROENDE OCH TENDENS

Läs igenom källorna och fundera på frågor som kommer upp. Ta reda på fakta eller diskutera er fram utifrån frågorna.

Använd gärna begreppen källtyp, beroende och tendens till den här källorna!

Vilken typ av källa är det? Skriftlig, muntlig; primär, sekundär, bearbetning?

Vad har källorna för beroende? Är källorna beroende av något? Verkar de tillförlitliga? Kan någon ha påverkat källorna? Stödjer källorna varandras uppgifter?

Vilken tendens har källorna? Är källorna politiska eller neutrala? Lyfts åsikter eller värderingar fram? Vilka då?

KONTAKTA OSS

Klara Lundholm, museipedagog
klara.lundholm@umea.se
070-330 12 64

www.kvinnohistoriskt.se